

# OBČINSKA UPRAVA

Glasilo Županske zveze za Slovenijo.

Štev. 1.

Mesečna priloga „Domoljubu“.

Leto I.

## Na delo!

### ČLANI »ŽUPANSKE ZVEZE« — BODITE NAŠI SOTRUDNIKI!

Izvršujoč sklep zadnje odboro ve seje Županske zveze — pošiljamo danes v štirikrat desetstično izvodih »Vestnik županske zveze« prvič kot obnovljeno »Občinsko upravo« med naše slovensko ljudstvo širom Slovenije. Negotovost v materialnem položaju nam danes še brani, da bi se lotili izdajanja samostojnega glasila Županske zveze — »Občinske uprave«, ničmanj pa tudi negotovost v zakonodaji.

Končno pa je dosežen prav tisti učinek, če izhaja »Občinska uprava« kot priloga »Domoljubu«, ker ima vsakdo tudi tako najlepšo priliko, to prilogo izločiti in jo — kot strogo strokovno — trajno shraniti.

Ne sme se prezreti tudi izdatkov. Če bi hoteli izdajati v današnjih razmerah lastno glasilo, bi to veljalo naročnike najmanj še dvakrat toliko na leto. A finančna plat je danes važna za vsakogar. — Napolned pa bo imelo na stotisoče čitateljev — zlasti naš mladi naraščaj — priliko, razmišljati o poslih javne občinske uprave in se vaditi v njih. Kajti pomniti je: občina je važen steber, važna celica države!

Velike naloge čakajo občin. — Ni samo izdajanje živinskih potnih listov, ali dostavljanje spisov za razne urade namesto uradnih slug, — najvažnejša naloga občin. — Čakajo jih velika socialna vprašanja, ki neizprosno trkajo na vrata: vprašanja ubožne oskrbe, sploh naloge, ki jih bodo morale izvrševati občine v dobrobit občanov na vseh poljih. In naše občine morajo biti pripravljene na to.

Pripravljajo naj se že danes — s temeljitim poukom in proučevanjem nalog, ki jih čakajo a tudi na ta način, da prihajajo z inicijativnimi predlogi. Pa ne samo občine ali župani: Vsak član Županske zveze naj gre na delo!

Kako si mi to mislimo?

V svojih vrstah imamo člane — razborite, preizkušene v javnem delovanju. Vse vabimo in pozivljemo: Stopite v naš krog kot naši sotrudniki, kot dopisniki! Ne prihajajte samo z vprašanji, marveč tudi s stvarnimi predlogi, z nasveti, z izdelanimi ali pa tudi samo z zasnovanimi načrti! Več glav — več misli. Kličemo Vas: oglašajte se z razpravami. Vabimo Vas: pridite. In z združenimi močmi pojdemo — na delo!

Odbor »Županske zveze«.

## Zupanski tečaj v Celju

ki ga je priredila »Županska zveza« za Slovenijo v nedeljo, dne 18. decembra 1921, je uspel nad vse lepo. Udeležilo se ga je nad 100 županov in občinskih odbornikov iz vseh okrajev Celjskega okrožja. Udeležili so se ga pa tudi trije narodni poslanci, gg. Stanovnik, Kranjc in Skoberne. — Tečaj je vodil načelnik Županske zveze, poslanec Stanovnik. — Predavatelja-strokovnjaka, ki ju je na prošnjo Županske zveze poslala pokrajinska uprava, sta predavala o notranjem poslovanju občin in o domovinstvu. Kako srečno sta bili izbrani ti dve strokovni predavanji, so pokazala številna vprašanja, ki so jih stavili župani in občinski odborniki na predavatelja.

Vsi udeleženci so izrazili željo, da bi se še večkrat priredili taki zelo potrebni poučni tečaji. Ob sklepu je poslanec Kranjc med splošnim in živahnim pritrdjevanjem vseh navzočih izrekel toplo zahvalo predsedstvu pokrajinske uprave za naklonjenost, izkazano s tem, da je določila dva uradnika-predavatelja in jih poslala na ta strokovno-poučni tečaj.

Sprejete so bile sledeče

resolucije:

1. Župani in občinski odborniki, zbrani na županskem tečaju v Celju, zahtevajo od vojnega ministrstva, da pošlje v vsak okraj vojaške strokovnjake, ki naj na licu mesta razložijo občinskim funkcionarjem celotno poslovanje v zadevi vojaške evidence. Pozivamo gg. poslance, da zahtevo podpirajo.

2. Zahtevamo, da vojaška uprava dá občinam vojaške tiskovine brezplačno na razpolago oziroma povrne občinam stroške za že nabavljene tiskovine.

3. Za občinske tajnike, ki so vsled vojaških zadev težko obremenjeni, zahtevamo, da država prispeva občinam s tolikimi zneski, da morejo tajnika dostojno plačati.

4. Županska zveza za Slovenijo kot čuvarica pravice občin in občanov protestira proti nameri, da bi se nastavili po občinah državni tajniki.

5. Pozivamo vlado, da nemudoma prisloži v živilih in denarju na pomoč prebivalstvu, ki vsled suše trpi pomanjkanje.

6. Vsaka občina naj uvede »Opravični red« za svoj občinski odbor. Oddelek za notranje zadeve pokrajinske uprave za Slovenijo naprošamo, da izda občinam tozadevna navodila.

7. Negativna poročila (posebno tedska poročila glede kužnih bolezni) se naj ukinejo.

Resolucije so bile soglasno sprejete in so se odposlale na pristojna mesta.

## Občinsko poslovanje in uradne knjige.

Uradovanje pri naših občinah in to zlasti pri manjših ni vedno tako, kakršno bi moralo biti. V občinski pisarni, odnosno v sobi, ki se smatra za občinsko pisarno, vlada nered. Uradni spisi, razne okrožnice, uradni listi, zakoni, kolikor jih županstvo ima, leže razmetani po mizi, oknih in omarah. Za redno uradovanje tako potrebnega reda ni. Ni torej čudno, da spis, ki bi ga župan moral že zdavnaj rešiti in radi katerega je dobil od višjega oblastva že ponovni opomin, pride šele po dolgem času na dan ali pa se za vedno zgubi. Vsled nereda v pisarni trpe stranke, trpi župan, ki ima lahko vsled tega nepotrebna pota h okrajnem glavarstvu, nered v pisarni pa naposled lahko povzroči tudi občini sami veliko gmotno škodo. Župani, če hočete imeti redno uradovanje, skrbite predvsem za red v pisarni. Spise, ki pridejo na županstvo, rešite in odpravite kolikor mogoče kmalu. Jasno je in nikdo ne more zahtevati, da bi se vsaka stvar rešila takoj, ker vsakdo ve, da kmetijski župan, ki dela cel dan na polju, ne bo šel zvečer v pisarno in tam ponoči reševal spise, ki jih je čez dan dobil. Porabi za to vsaj nedelje in praznike ter spravi iz pisarne, kar se ti je nabralo med tednom.

Poleg splošnega reda je nujno potrebno tudi, da ima župan v svojem uradu vsaj najpotrebnejše knjige. Prav mnogokrat se opazi, da nima župan ne vložnega zapisnika, ne občinske matice in niti ne zapisnika o občinskih sejah, kaj šele druge knjige. Da je uradovanje pri takem županstvu težko, je samoobsebi umljivo.

V nastopnem hočem v kratkih potezah navesti, kako naj župan postopa s spisi in katere knjige pri tem potrebuje.

Ko dobiš pošto, preglej vse spise natančno, da boš videl, če je med njimi kaj takih, ki jih moraš rešiti takoj. Vsak spis opremi nato zaporedoma s tekočo številko ter datumom (dan, mesec in leto). Za to se rabi navadno štampljka: došlo dne .... št. .... Če to imaš in se ti zdi, da občinska blagajna ne bi mogla prenesti stroškov za nabavo take štampljke, napiši vse to na spis sam. Došle spise in vloge vpišeš nato v vložni (opravični) zapisnik. Ta knjiga je za vsak občinski urad nujno potrebna. Iz nje izveš kadarkoli treba, kdaj je spis prišel na županstvo, kdaj in kako je bil rešen ter kam in kdaj se je odposlal. Brez tega zapisnika je redno uradovanje tudi pri najmanjših občinah skoraj izključeno. V vložni zapisnik vpišeš najprej tekočo številko, ki jo ima spis, nato v drugi presledek, kdaj je spis došel, v tretji, od

kod je spis ter kratko vsebino spisa, v četrto kolono pa, kdaj je bil spis rešen in kam je bil odposlan. To so najpotrebnejši podatki, ki se v zapisnik, če hočeš imeti vedno pregled, morajo vpisati. Spise vpisuješ v vložni zapisnik po tekočih številkah, kot si jih že preje zaznamoval. Ob koncu vsakega leta zapisnik zaključiš in pričneš z novim letom s številko 1.

Poleg vložnega (opravnega) zapisnika se vodi ponekod tudi kazalo (indeks). V kazalo se vpisujejo vloge, ki so se preje že vpisale v vložni zapisnik in sicer po abecednem redu. Kazalo služi samo kot pomožna knjiga k vlož. zapisniku. Kazalo je za velike občine z velikim prometom nujno potrebno, male občine ga ne potrebujejo, ker se pri majhnem prometu spis hitro najde že po vložnem zapisniku.

Tudi poštna knjiga se rabi le kot pomožna knjiga in je potrebna za večje županske urade, docim manjši lahko brez vsakih hujših posledic shajajo brez nje. V poštno knjigo se vpisujejo vsi po pošti odposlani spisi.

Druge knjige, ki jih pri uradovanju rabiš, so naslednje:

Oba blagajniška dnevnik a t. j. dnevnik občinske in ubožne blagajne. V ta dnevnik vpisuješ vsak dan sproti, kar si prejel ali izdal. Dnevnik se vodi ločeno. Kar si prejel za občino vpiši v občinski blagajniški dnevnik, kar pa si prejel ali izdal za ubožno blagajno vpiši v dnevnik ubožne blagajne. Postavke vpisuj zaporedoma in jih opremi s tekočimi številkami in datumom. Za vsak izatek zahtevaj potrdilo ter ga prideni potem, ko si ga zaznamoval s tekočo številko k dnevniku. Ravno tako postopaj tudi z dokazili o prejemanju denarja. Morebitne pomote v teh knjigah ne smeš radirati, temveč jih moraš prečrtati tako, da je beseda ali številka vključena v besedo ali številko. Denar, ki si ga prejel za občino bodi v ta ali drugi namen, imej vedno ločen od svojega lastnega. Ni je večje in mnogokrat nerednejše napeke od te, da se tuj denar meče z lastnim v skupen žep, pa tudi tedaj, če vodiš natančne in pravilne zapisnike o tujem denarju. Celo poslovanje z denarjem naj bo tako, da blagajna lahko vsak trenutek brez skrbi daš pregledati revizorju ali jo izročiš svojemu nasledniku.

Za večje občine je priporočljivo, da se poleg blagajniških dnevnikov vodi tudi še takozvana t a k s n a knjiga. V to knjigo se radi lažjega pregleda vpisujejo dohodki iz občinskih taks, kakor pristojbine od raznih stavbnih in drugih ogledov, policijskih ur, licenc za ples itd.

(Dalje prih.)

## O posredovalnih uradih.

Poslovanje občinskih posredovalnih uradov v Sloveniji je urejeno s posebnimi deželnimi zakoni, ki so bili izdani večinoma že pred vojno in so še sedaj veljavni. Po zakonu z dne 18. maja 1914, dež. zak. št. 20, se morajo na ozemlju bivše k r a n j s k e dežele ustanoviti posredovalni uradi v v s a k i občini, kljub temu je še precej občin na Kranjskem, kjer posredovalnih uradov še nimajo.

Na bivšem Štajerskem, kjer velja deželni zakon z dne 29. dec. 1914, dež. zak. št. 23 iz l. 1915, pa v velikanski večini občin takih posredovalnih uradov še nimajo in ravnotako na ozemlju bivše K o r o š k e, kjer velja deželni zakon z dne 14. julija 1910, dež. zak. št. 35.

Občinski posredovalni uradi so v veliko korist ljudstva, ker preprečijo mnogo zasebnopravnih pravnih in poravnajo tudi zelo mnogo slučajev žaljenja časti, radi katerih bi se ljudje sicer tožarili. Tožarenje pa je danes zelo draga reč in že marsikdo se je bridko kesal, ker se ni hotel poravnati pred domačim posredovalnim uradom.

Po uradnih podatkih oddelka za pravosodje je v Ljubljani bilo leta 1918 pred občinskimi posredovalnimi uradi na Kranjskem 577 zasebnopravnih sporov, izmed teh so jih posredovalni uradi poravnali 290. Veliko večji pa je še uspeh v sporih radi žaljenja časti, katere je treba po zakonu najprej spraviti pred posredovalni urad in šele potem se sme vložiti tožba pri sodišču. Leta 1918 je prišlo na Kranjskem 623 takih sporov pred občinske posredovalne urade, preden so stranke vložile tožbe pri sodiščih. Od teh 623 sporov so jih posredovalni uradi poravnali 320, torej dobro polovico. Sodišča pa so poslala posredovalnim uradom 1016 tožb v poravnavo in od teh so jih posredovalni uradi poravnali še 335, torej skupaj 655 slučajev!

Za Štajersko in za Koroško žal ni nobenih uradnih podatkov o tem, kako so občinski posredovalni uradi delovali in koliko so imeli uspehov. Po uradnem izkazu l. 1920 je bilo v okolišču okrožnega sodišča v Celju samo 19 občinskih posredovalnih uradov in v okolišču mariborskega okrožnega sodišča samo 58, docim jih je bilo v letu 1920 na ozemlju bivše Kranjske vseh skupaj 233. Te številke morajo odpreti oči pač vsem tistim občinam, kjer žal še do danes nimajo posredovalnih uradov. Zlasti Štajerci naj se zgibljejo in ustanove posredovalne urade povsod. Zadnji čas so okrajna glavarstva razposlala vsem občinam pozive v tem oziru. Upati je, da bo več uspeha kakor doslej. Stroške občin za nabavo potrebnih uradnih knjig in za odškodnine članom posredovalnih uradov bo stotero odtehtala korist, ki jo imajo občani od teh uradov.

Ker so od mnogih strani dohajali glasovi, da v nekaterih občinah na bivšem Štajerskem nimajo še nikakega tarifa, po katerem bi se članom (zaupnikom) posredovalnih uradov plačevale odškodnine za zamudo časa in pristojbine za pot, izide v kratkem nov tarif, veljavna za vso Slovenijo, ki določa času primerne odškodnine.

## Občinske ceste in pota.

Županstvo K. — vpraša:

V naši občini imamo občinsko cesto, po kateri se vrši velik promet z lesom. Kako naj napravimo vlogo, da gotovo dobimo opravičeno odškodnino od dotičnih

lesnih trgovcev. Koliko se lahko zahteva od vagona speljanega lesa?

Odgovor:

Izredne prispevke za posebno porabo občinskih cest imate pravico zahtevati od lesnih trgovcev po določbah § 22 cestnega zakona z dne 21. februarja 1912, deželni zak. št. 22 iz leta 1913.

Četrty odstavek tega paragrafa pravi: »Prispevek se določi po dogovoru.« — Torej po dogovoru med občino in dotičnimi lesnimi trgovci. — Zato je pred vsem treba, da se določi ta izredni prispevek. Ker pa spada določanje sredstev za vzdrževanje občinskih cest in poti po § 35 navedenega zakona v delokrog občinskega odbora, naj sklepa ta o zahtevku občine za izredni prispevek, ki naj se zahteva od lesnih trgovcev za posebno porabo občinske ceste, in na podlagi tega sklepa naj se potem županstvo dogovarja z njimi. — Ako se pri tem dogovor ne doseže, naj se še-le obrne županstvo na oddelek za javna dela pokrajinske uprave za Slovenijo, da ta določi izredni prispevek na podlagi 11. točke § 25 navedenega cestnega zakona, ker ima sedaj ta oddelek pravico, ki je je imel po navedenem paragrafu bivše dežele Kranjske.)

Koliko naj bi se zahtevalo od vagona speljanega lesa, — mi pač nismo v stanu povedati. To bo vsekakor ložje presodil občinski odbor po krajevnih razmerah oziroma se na to, ali so glede na kakovost in lego ceste stroški za vzdrževanje višji ali nižji. (Ta odgovor velja le za občine bivše dežele Kranjske.)

## Kdo postavlja šolske nadzornike?

Kdo postavlja krajne šolske nadzornike? (Vprašanje županstva L.)

Na to vprašanje nastopno pojasnilo:

Po še vedno veljavnih določbah zakona o šolskem nadzorstvu (za bivšo vojvodino Kranjsko) z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 63, imenuje krajnega šolskega nadzornika okrajni šolski svet.

Glede tega določa § 10 navedenega zakona: »Krajni šolski svet oskrbuje naloženo mu šolsko nadzorstvo predvsem po krajnem šolskem nadzorniku, ki ga imenuje okrajni šolski svet, ko je zaslišal krajni šolski svet, za poslovno dobo krajnega šolskega sveta, in sicer izmed oseb, ki stanujejo v šolskem okolišču, imajo pasivno volilno pravico v občinski zastop in za to opravilo potrebne zmožnosti, izvzemši učitelje ljudskih šol.«

Če je več šol, ki spadajo pod delokrog krajnega šolskega sveta, sme biti tudi več krajskih šolskih nadzornikov. — Z imenovanjem postane krajni šolski nadzornik član krajnega šolskega sveta. Predsednik krajnega šolskega sveta pa ne more biti obenem krajni šolski nadzornik.

Preko teh določil okrajni šolski svet ne sme iti pri imenovanju krajskih šolskih nadzornikov, posebno ne imenovati jih samovoljno, ne da bi popred zaslišal krajni šolski svet.

## Brezplačna učiteljska stanovanja.

Županstvo N. vpraša:

1. Imajo li nadučitelji in učitelji od tedaj, ko so postali državni uradniki, pravico zahtevati od občine brezplačno stanovanje v šoli, ali ne, ker si morajo tudi državni uradniki sami plačevati stanovanja?

2. Ali ima dotični, ki ima prosto stanovanje, pravico zahtevati, kadarkoli se mu poljubi, popravila, ne da bi bilo za to preskrbljeno v proračunu? Krajni šolski svet je popravila dovolil, ni pa dovolil pokritja za to občinski odhod. Zato županstvo ne more izplačati zahtevanega zneska, in je župar tudi o tem obvestil predsednika krajnega šolskega sveta.

Pojasnijo:

K 1. Stalni učitelji (učiteljice) imajo v amistu št. 33, odst. 5 naredba z dne 23. julija 1919, št. 643 Uradni list pravico do brezplačnega stanovanja ali do povračila v denarju za to. Ker pa ni izvršilne naredbi k tej naredbi, se vporablja še vedno § 5 zakona z dne 29. nov. 1890, dež. zak. št. 23, ki določa: Vsak voditelj (voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih atraskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopu. Kadar se mu stanovanje ne more dati, mu gre stanarina ... itd.

Kakor vidite, gre tu le za šolske voditelje (voditeljice), ne pa za učitelje (-ice) sploh.

Učitelji razen voditeljev imajo pravico do prostega stanovanja ali stanarine samo tedaj, če so imeli pravico do njega že pred uveljavitvijo navedenega zakona.

Dokler se torej šolski zakon, ki velja še vedno, ne razveljavi ali ne nadomesti z novim ali sploh spremeni, imajo šolski voditelji (ce) še vedno pravico do prostega stanovanja, četudi drugi državni uradniki poveličin pogrešajo te udobnosti.

K 2. Dotični, ki ima prosto stanovanje, pa zato še nima oravice, da bi zahteval popravila kadarkoli se mu poljubi, ne da bi bilo za to preskrbljeno v proračunu. — Izjeme so mogoče le v izrednih, nujnih in neodložljivih slučajih. Ako je bilo popravilo v resnici potrebno in nužno, potem mora občinski odbor pri navedenih službenih (prostih) stanovanjih dovoliti potrebna sredstva za plačilo popravil, četudi ni bilo v proračunu krajnega šolskega sveta poskrbljeno za pokritje, za katero je skrbeti v naslednjem proračunskem letu.

O takojšnjem plačilu in izdatku za to pa mora seveda sklepati občinski odbor.

Za izvrševanje popravil zakon ne določa posebni ničesar. Kaj je nujno, bodele presodili pač sami.

## Pobiranje samostojnih občinskih doklad.

Vprašanje:

1. Ali more občina pobirati samostojne občinske naklade po organu, ki si ga

določi sama, ali mora imeti za to posebne dacarja?

2. Ali more občina (pravilno: županstvo) sklep občinskega odbora glede samostojnih občinskih naklad izvršiti v lastnem delokrogu, ali mora to popred prijaviti višji oblasti?

Odgovor:

K 1. Pobiranje samostojnih občinskih naklad lahko izvršuje občina po komurkoli občinskem uslužbenec, oziroma po osebi, ki jo določi občinski odbor po § 32 z ozirom na § 84 občinskega reda za Kranjsko. — Za to ni treba nobenega dacarja. Pač pa bi se dale te naklade pavšalizirati — z letnimi odkupnimi zneski od obrtnikov, ker bi se s tem prihranili stroški in trud.

K 2. Te samostojne naklade mora županstvo enako kakor vse druge občinske davščine — v n o razglasiti, nato pa prositi pokrajinsko upravo — oddelek za notranje zadeve, da jih odobri. — V razglasu mora biti vsaka posamezna naklada podrobno navedena. Naveden mora biti tudi pouk, da se morajo vlagati morebitne pritožbe tekom 14 dni pri županstvu. Prošnji za dovolitev pobiranja morate biti priložena razglas in prepis senega zapisnika.

(Velja analogno seveda tudi za bivši štajerski in koroški del Slovenije.)

## Določitev množine iztočnin pijac.

Iz raznih vprašanj posnemamo, da si županstva niso prav na jasnem glede pobiranja občinskih davščin na pijače. Zlasti jim gre za to, kako ugotoviti množine teh pijac v občini.

V poštev pridejo: vino in vinski mošt, ki pa tvorita poglavje zase; dalje: sadjevec (sadno vino in sadni mošt), pivo in vseh vrst žganje.

Pojasnili smo že — in danes pišemo še enkrat:

1. Na vino in vinski mošt se pobirajo občinske doklade na državno trošarino (vžitnino), ki se morajo skleniti vselej le v odstotku, nikdar pa ne v kakih določenih zneskih, n. pr. 50 vin. od litra. To je napačno.

Ker pobirajo državno trošarino in občinske doklade na vino in vinski mošt organi finančne kontrole, ni treba, da bi se za množine teh potočenih pijac v občini posebej brigala županstvo.

2. Nekaj drugega pa je glede ostalih pijac: piva, sadjeveca, žganih pijac.

Na te pijače pobirajo občine samostojne naklade v izmeri, kakršna je določena v okrožnici poverjenišva za notranje zadeve z dne 7. januara 1921, št. 30.

Te naklade morajo pobirati županstva sama po lastnih organih. Za to pa je treba, da zvedo, kolike množine teh pijac so pri posameznih obrtnikih (gostilničarjih). — Je pač človeška slabost — četudi grešna — (v tem oziru vsaj proti javnosti, ker je nepoštena), — da ta ali oni rad kaj prikrije.

Kako torej ugotoviti množine teh pijac?

Mi priporočamo to-le:

Kakor hitro so naklade na te pijače pravomočno uvedene (odobrene), ima občina (županstvo) obsebi umevno pravico, da zahteva od vsakega posameznega obrtnika prijavo vseh množin navedenih pijac takoj, ko jih prejme in vketi.

Kakor ima županstvo pravico pobirati naklade po lastnih organih, ima prav tisto pravico po ravno tistih organih izvrševati tudi nadzorstvo nad prejetimi množinami pijac.

V ta namen se nasvetuje županstvu, da določi rok za prijavo zalog, kakor tudi rok za prijavo sproti prejetih in za potočenje namenjenih pijac.

Ta rok naj se obrtnikom na primeren način objavi oziroma tudi javno razglasi. — Pri paznem izvrševanju kontrole in rednem pobiranju naklad se te pijače ne bodo mogle odtegniti obdavčenju.

Vsekako pa je priporočljivo, da se naklade kolikor mogoče pavšalizirajo, to je dobe pogodbenim potom od obrtnikov dozgovorene vsote potom odkupa, ker bi s tem odpadlo s stroški za občino združeno nadzorovanje in pobiranje.

Če bi se kdo protivil plačilu te vrste davščin (samostojnih naklad), ima županstvo po določbah občinskega reda pravico izterjati jih izvršilnim potom, — če ne gre drugače — pa v politično rubežnijo, za katero se je obrniti za okrajno glavarstvo.

V tem oziru so merodajne določbe § 84 obč. reda za bivšo Kranjsko in § 80 obč. reda za bivšo Štajersko.

Glede pobiranja naklad na pivo in žgane opojne pijače v občinah bivše Kranjske opozarjamo posebe na ukaz bivše c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. dec. 1904, št. 24.743, dež. zak. št. 1 iz l. 1905. Po § 14 tega ukaza so se morale te pijače prijaviti v 24 urah, a prestopke je kaznovalo po § 15 politično oblastvo (okrajno glavarstvo) — torej tudi radi prikrivanja — po ministrskem ukazu z dne 30. sept. 1857, drž. zak. št. 198 z globami od 2 do 200 K.

Ta določila veljajo za bivšo Kranjsko tudi še danes.

Če so bila izdana podobna določila tudi od bivših štajerskih deželnih oblastev, danes ne moremo povedati. V tem pogledu prosimo, da se oglasi kak strokovnjak iz bivše Štajerske.

## Volitev gospodarskih odborov.

Prejeli smo vprašanje: Kdo ima pravico voliti gospodarske odbore? (ne gospodarske podseke, ker podsek lahko voli za razne panoge občinske uprave vsak občinski odbor izmed sebe —). — V zvezi s prvim smo dobili tudi vprašanje, če gospodarski odbori še obstoje, in če naj se volijo?

Na to nekaj pojasnil:

O volitvi gospodarskih odborov smo pisali že v 23. številki »Domoljuba« dne 13. julija 1921. (Mi bi le želeli, da se take razprave tudi pazno čitajo!)

Institucija gospodarskih odborov (to pa velja le za bivšo Kranjsko) obsebi umevno še vedno obstoji, dokler obstoji

soseskino ali vaško premoženje, ki je imajo oskrbovati gospodarski odbori po še vedno veljavnih določbah zakona z dne 1. avgusta 1912, dež. zak. št. 49 (za bivšo vojvodino Kranjsko).

V omenjenem članku (28. štev. »Dolmoluha«) smo že pojasnili, da se volijo gospodarski odbori po določbah občinskega volilnega reda za Slovenijo, v kolikor se nanaša zakon o gospodarskih odborih na določbe p. njega občinskega volilnega reda, ki jih spreminja novi volilni red.

Volilci so torej vsi vaščani, ki bivajo v soseski ali vasi predpisano dobo, ne glede na to, če plačujejo davek ali ne. Razume se, da volijo samo moški. — Število članov gospodarskega odbora: 3 člani in 2 namestnika — ostane nespremenjeno, kakor določa navedeni zakon. —

Enako ostanejo v veljavi vsa določila zakona z dne 1. avg. 1912 dež. zak. št. 49 glede reklamacijske komisije, kakor tudi glede volilne komisije. Treba je pač, da župan, ki ima nalogo, da izvede volitve gospodarskega odbora, ta zakon pazno prečita in prouči.

Ker so dobila okrajna glavarstva — kakor smo se informirali — že davnej nalog, da naj se izvedejo nove volitve gospodarskih odborov, ni prav nobene ovire, da bi se te volitve ne izvršile brez odlašanja. Županstva naj torej enostavno sestavijo volilne imenike, jih razporeže na vpogled, določijo reklamacijske komisije itd., skratka: postopajo tako, kakor določa občinski volilni red v zvezi s preje navedenim deželnim zakonom.

Le na to opozarjamo še posebej, da se volijo člani gospodarskega odbora in namestniki — kar je sicer po prejšnjih izvajanjih obsebi umevno — tudi po proporčnem sistemu na podlagi kandidatnih list in z volilnimi skranjicami in kroglicami.

»Upravičenci« volijo gospodarske odbore enako, kakor vaščani glede soseskinega ali vaškega premoženja — s to spremembo, da smejo voliti le tisti, ki so upravičeni do užitka dotičnega posestva. — Solastnina (skupna last) le gotove skupine posestnikov ne spada pod določbe tega zakona, ampak se opravlja (oskrbuje) po § 833, in §§ 836—838 občega državl. zak.)

## Vpogled v sejne zapisnike.

Kakor razvidno iz nekega na mdošlega vprašanja, vlada vkljub pojasnilom, ki smo jih že dali, še vedno nejasnost glede pravic, ki jih imajo občani z ozirom na javnost odborovih sej, in pa radi vpogleda v sejne zapisnike. — Tembolj smo se morali začuditi nam došlemu vprašanju, če je župan upravičen zahtevati od vsakega občana 20 kron, če hoče zvedeti, kaj se sklepa pri občinskih sejah.

Kajti da se dobe župani, ki tako zlorablajo svojo uradno oblast — kaj pa je tako ravnanje drugega, če ne zloraba uradne oblasti? — si nismo mogli misliti.

Zato naj navedemo v kratkem, kaj pravijo postavne določbe občinskega reda. Treba si je zapomniti to-le:

1. Seje občinskega odbora so predvsem javne, torej splošno pristopne vsakemu ob-

čanu in vsaki občanki. Tako določa § 47 občinskega reda za bivšo Kranjsko oziroma § 43 občinskega reda za bivšo Štajersko.

Vsak občan naj se torej kar brez skrbi poslužuje svoje postavne pravice in naj prihaja k sejam občinskega odbora — seveda le kot miren poslušalec, kajti govoriti vmes ali posegati v razpravo — prepovedujejo ravno navedene postavne določbe občinskih redov. — No, ker pa naposled ni ravno priporočljivo, da bi prihajali morebiti občani k občinskim sejam v preštevilnem številu, bi bilo najprimernejše, da pošljejo gotove skupine tja svoje zaupnike.

Le ne se zapirati pri reševanjih — vseh občanov se tičočih zadev in javnega gospodarstva — za štiri stene! To dela slabo kri, in to naj pomnijo naši župani.

2. Vpogled v zapisnik odborovih sej mora biti prost vsakemu občanu. — To je zopet postavna določba občinskega reda. (Glej § 48 o. r. za bivšo Kranjsko, ali § 44 o. r. za bivšo Štajersko; § 46 za bivši koroški del Slovenije.)

Noben župan nima pravice odrekati občanom vpogleda v sejni zapisnik, najmanj pa zahtevati za to od strank kako plačilo. — Edino izjemo dopušča § 48 občinskega reda za bivšo Kranjsko, ki pravi, da se mora vsakemu, ki to zahteva, izročiti na njegove stroške tudi prepis sejnega zapisnika. Tega določila pa občinska reda za bivšo Štajersko in Koroško nimata; velja torej le za bivše kranjske občine.

Pomniti je treba, da je mogoče zahtevati za prepise sejnih zapisnikov le občinsko takso, če je v občini postavno uvedena, to je, če jo je po sklepu občinskega odbora določilo poverjeništvu (ozir. sedaj oddelek) za notranje zadeve deželne vlade odnosno pokrajinske uprave za Slovenijo. V nobenem drugem slučaju nima župan absolutno nobene pravice zahtevati kako plačilo za kakršnokoli pojasnilo glede odborovih sklepov, najmanj pa za »dovolitev« vpogleda v sejni zapisnik, ker to ni odvisno od kake morebitne milosti župana, marveč je to postavna pravica vsakega občana.

Sodelovanje vse javnosti pri občinski upravi in pri občinskem gospodarstvu naj bo v prihodnje načelo, ki naj se ga vsebolj zavedajo tako občani kakor ne v najmanjši meri župani sami. Le tako bo omogočeno uspešno skupno delo in skupni javni blagor. Vsak župan naj se zaveda, da je prevzel z izvolitvijo ne le gotove pravice, ampak še v večji meri gotove dolžnosti nasproti vsem občanom brez razlike, ki pa na drugi strani seveda tudi nimajo pravic, z brezobzirnimi nagajivostmi nadlegovati županstev in županov brez vtemeljene potrebe.

## Obveznice vojnih posojil.

Je precej naših državljanov, ki imajo svoje vrednostne listine deponirane v Avstriji, zlasti na Dunaju. Ne malo je tudi število občin, ki imajo deloma predvojne, več pa obveznice vojnih posojil zastavljene v Avstriji, zlasti pri dunajski poštni hranilnici. — Vse take vrednostne listine so sedaj v Avstriji pod zaporo.

Na neko konkretno vprašanje, kaj bo s temi obveznicami, je odgovorila delegacija ministrstva financ v Ljubljani z dopisom z dne 16. decembra 1921, št. 4400/Val., da bo sklenila naša država glede vrnitve premoženjskih vrednot (torej tudi obveznic vojnih posojil) naših državljanov posebno pogodbo v zmislu čl. 265 senžermenske pogodbe. — Ni tedaj pričakovati, da bi občina trpela kako škodo radi tega, ker ima obveznice deponirane v Avstriji.

Na ta odgovor opozarjamo vsa županstva radi tega, da pazijo na uradni poziv radi pravočasnih prijav, da ne zamude roka, ko izide tozadevni razglas v Uradnem listu. — Vendar pa moramo opozoriti vse prizadete — predvsem županstva, da velja vse to, kar smo povedali tukaj glede obveznic vojnih posojil le v toliko, da se jim ni bati radi zapore v Avstriji in da se jim bodo vse te vrednostne listine vrnille oziroma na drug način zajamčile pravice do obračuna.

Vse obveznice pa so morale biti pravočasno bodisi žigosane ali pa prijavljene.

Če je kdo, ali kako županstvo zamudilo rok za prijavo, se je bati, da je vsaka neprijavljena obveznica brez veljave. Vendar pa naj vsak, zlasti vsako županstvo, tudi v tem slučaju napravi naknadno prijavo na Ministarstvo finansija, direkcija direkt-nih državnih dugova, Beograd. — Seveda je treba zamudo zadostno utemeljiti in opravičiti.

## Županom in občinskim odbornikom.

LJUBLJANSKE OKOLICE, KAMNIŠKEGA, KRANJSKEGA IN LITIJSKEGA OKRAJNEGA GLAVARSTVA.

Županska zveza za Slovenijo priredi 18. januarja ob devetih dopoldne na verandi hotela Union tečaj za župane in občinske odbornike. Predavali bodo priznani strokovnjaki v občinskih zadevah. Na dnevnem redu je predavanje o domovinstvu in pa o notranjem uradovanju v občinah. Strokovnjaki bodo dajali tudi strokovne odgovore na vprašanja, ki jih bodo udeleženci stavili. Ker e ta tečaj za poslovanje občin zelo važen, vabimo nujno vse občinske odbornike in župane, zlasti člane Županske zveze, da se tega tečaja v kar največjem številu udeležijo. Predavanje se bo začelo točno ob deveti uri dopoldne.

Ivan Stanovnik l. r.

t. č. predsednik Županske zveze za Slovenijo.

\*\*\*\*\*

»Hranilnica kmetičkih občin«

(Dunajska cesta št. 32 v hiši Zadrugne zveze)

je pupilarno varen denarni zavod, namenjen v prvi vrsti kmetiskim občinam in zanje ustanovljen. Kakor smo že poročali, jamčijo za to hranilnico gospodarsko krepke občine. Zato je tudi dolžnost vseh kmetiskih občin, da nalagajo svoje denarje pri tej hranilnici, in dolžnost županstev, da zahtevajo zlasti od sodišč, da se nalagajo ondi denarji mladoletnih oseb in pa takih, ki so pod skrbstvom (kuratelo).

\*\*\*\*\*